

„תפסו בזרועי -

- כיסו את עיני -

- שמו לי שלט -

- איימו לחנקני”

מכות לרגליים - קרם לפניים

13 ביולי היה יום שבת. הטיול שי תוכנן לאותו יום, נראה לכל ידידיו כטיול שבת נעים בחיק הטבע. יצאנו שישה איש: שלושה ישראלים - רוחמה גינזבורג, לסלו ראקוש ואני ושלושה בלגים: ג'ורג' כריסטיאן, אימו ואחיו הצעיר פייר.

כשהגענו לעין-גב בסירה, אותה שכרנו בסבריה, היתה כבר שעת צהרים. בקיבוץ שתינו כוס קפה ומייד הפלגנו לעבר כפר נחום. האגם היה שקט וחלק כראי, אך אחרי-כך החלה סערה. החלטנו לרדת לחוף.

★ ★ ★
כמו עשר שנים

ל אחד חצי שעה הופיעו לפתע חיי לים - 10 ואולי 15 איש - במדי צבא זרים. הם אמרו לנו: „אתם נמצאים על אדמה סורית!“ ומייד ציוו עלינו להתקדם פנימה, כמה עשרות מטרים לתוך שטח היבשה.

אחד החיילים דיבר אנגלית וג'ורג' התחיל להתחכך איתו. הוא ניסה לשכנענו שכולנו תיירים מחוץ-לארץ. אחרי שיחה קצרה העלו החיילים את ג'ורג' לגיפ ושניים מהם נסעו איתו לכיוון מורה. אנחנו נשארנו על החוף.

ככה ישבנו שעתים ואז חזר ג'ורג' כשחזר, ציח עלינו לקום על רגלינו ותחת איומי רובים העבירו אותנו למכונית. לפני שזונו מהמקום, כיסו את עינינו במטפחות. החקירה היסודית התחילה בתחנת היבשה. משטרה סורית אליה הובלנו. הם תלו על חזינו שלטים וצילמו אותנו מכל הזוויות.

כאשר הגענו לדמשק, היתה כבר שעת ערב מאוחרת. הביאו אותנו מיד לבית הסוהר הצבאי מאזה. בו עמנו בפני חקירה נוספת. בה מסרנו את פרטינו האישיים ומקום מגורינו. הגברים ושאריו במקום ואתנו - שלוש הנשים - העבירו לבית חולים צבאי. הבטיחו לנו שלמחרת תיפגש שוב כל הקבוצה. היה זה, כמוכן, שקר.

כך התחיל מעצרי שנמשך חצי שנה ושראה לי כעשר שנים ארוכות. החקירות התחילו למחרת בצהריים. אני הועברתי לחדר מלא גברים, שרק אחד מהם היה במדי צבא. נדמה היה לי שרוב הנוכחים בחדר היו עיתונאים.

השאלות הראשונות היו על צה"ל. אמרתי להם שאין לי מושג על העניינים היי אלה, שאני עולה חדשה בארץ - זו היתה האמת. משפחתי עלתה ארצה רק לפני כמה שנים מאירופה המזרחית.

החקירה הבאה היתה ביום שני. הפעם היו בחדר רק שני קציני שרות-הבטחון היסודי ומתורגמן. הם הושיבו אותי באמצע החדר, פקדו עלי להוריד את משקפי הי שמש שלי ובמשך שעתים רצופות לא הרשו לי להניע את ידי ורגלי. משך כל הזמן חזרו על שאלותיהם בקשר לצה"ל ותמנעו עייתי להם תשובה אחת - אני עולה חדשה, אין לי מושג מה מתרחש בצבא. אני לא יודעת כלום.

למחרת הביאו לחדרנו חפצים שונים - כותונת לילה, סבון רחצה, מגבות, מכרתי ומשחת שיניים, מטרק ואפילו קרם ניוואה לפניים. יחסם של שומרנינו היה אדיב להפליא. ברור היה שהם מרחמים עלינו. גם האוכל שהוגש לנו היה מובא בכתוביות גדולות. קיבלנו הרבה פירות, כי בדרך כלל לא היינו מסוגלות לאכול את

המאכלים החריפים המיוזרחיים שנתנו לנו.

★ ★ ★
יריקה בפני המפקד

הצה שהעיב על התנאים הטובים והי יחס ההגון של שובינו, היה חוסר הידיעה המוחלט מתי נחזור לישראל. בכל פעם ששאלנו מתי נצא, קיבלנו תשובה דומה - בעוד המישה ימים, בעוד שבוע, בעוד כמה ימים. לאחר זמן מה חדלנו להאמין לכל ההבטחות האלה. עד שבאחד הימים באו השומרים וציח עלינו לאסוף את כל החפצים. „אתם יוצאים הביתה“, אמרו לנו. שמחנו כמו ילדות קטנות ורקדנו. האכזבה שחיתכה לנו היתה גדולה כי

להכונתי. זרקתי את עצמי על המיטה והתי גוננתי כשאני בועטת בו. לבסוף הגיח לי. למחרת שוב קראו אותי לחקירה. הפעם, פרט לכמה שאלות שיגרתיות, שאלו אותי גם על המיקרה עם מפקד-המישמר. הם אפילו הביעו צער על מה שקרה ואמרו לי: „אנחנו רוצים שתאם תרגישו את עצמכם טוב. כאשר תחזרו לישראל, ספרו שם איזה יחס טוב יש אצלנו לשבויים.“ שאלו אותי אם אני זקוקה לדבר מה. למחרת קיבלנו בחדרנו קפה וסיגריות.

בזמן החקירה קרו כל מיני דברים מצד חוקים. באחד הימים הציגו בפני מיסמך ארוך, כתוב ערבית, ודרשו ממני שאחתום עליו. סרבתי ודרשתי שיתרגמו לי את ה-

גאת איריס באדר

מיסמך לעברית. הם תרגמו אותו בפני. היה כתוב שם שאני היא בתו של חברי-הכנסת באדר. עניתי כמובן שאין זה נכון, שאבי הוא רופא ושאינני מכירה באופן אישי שום חברי-כנסת. הם צעקו ואיימו עלי, אך בסופו של דבר לא חתמתי על המיסמך.

★ ★ ★
מנות כפוזות

12 לפטמבר חל שינוי ראשון בי חיינו. העבירו אותנו לבית-הסוהר הי אזורי בדמשק. הודיעו לנו שמרגע זה אנו נכנסות למשטר רגיל בהם נתונים כל אסירי רי הכלא. משטר זה מתבסס קודם כל בי אוכל הגרוע והמועט. ארוחה אחת ביום, המורכבת ממאכלים שאת רובם לא יכולנו לאכול. אחרי כמה ימים כתבתי מכתב בדרפתי למנהל בית-הסוהר. הסברתי לו שיש לנו במצב יותר גרוע מכל שאר האסירים, המקבלים מפעם לפעם חבילות מזון מהבית, ושאלנו - אם לא נקבל תוספת מזון - נמות מרעב.

למחרת הביאו את רוחמה ואותי לחדר המנהל. הסברתי לו את המצב והוא אמר לנו שאינו יכול לספק לנו אוכל שונה מזה של שאר האסירים, אך הבטיח שנקבל את אותו מזון במנות כפולות. וכך גם היה, משך שלושת החודשים וחצי ששהינו בבית הכלא.

השני שצדד לנו היה תורכי שעבד כרופא בית-הסוהר. מזמן לזמן, על סמך אישוריו, קיבלנו מנות מיוחדות של חלב ותפוחי אדמה ואפילו סוכר. היתה זה בתקופה שבה היה חסר סוכר בסוריה כולה, ונדמה לי שבכל בית-הסוהר היינו היחידות שנהנו מהמזון הרוח האלה.

אלא שבינתיים סבלנו ממשוהו אחר. הי חורף התחיל מוקדם ואנחנו היינו לבושות באותם בגדים קיציים, בהם יצאנו לטיול בכנרת.

★ ★ ★

מכות כמגרב

1יה נדמה לנו שחוקרינו שכחו מאד תנו לחלוטין. אלא שלפתע, באופן בלתי צפוי, קראו לנו שוב לחקירה. היה זה בשמיני באוקטובר, יום שאזכור אותו עד מותי.

הכניסו אותנו לחדר בו ישבו אותם קציני שרות-הבטחון הסורי שחקרו אותנו קודם לכן. הרגשתי מיד שיחסם אלינו השתנה לחלוטין. הם טענו שכל מה שאמרנו עד עכשיו היה שקר מוחלט, ושאנחנו העלמנו מהם דברים שונים.

הפעם התגלגלו הדברים בצורה מהירה וחריפה ביותר. החוקרים הפילו אותנו על הרצפה, קשרו לשתינו את אחת הרגליים למכשיר עינויים והחלו להכות אותנו ב"מגלב על כפות הרגליים. כמעט מתתי מ"פחד ששיתק בי אפילו את הכאב הנורא. המכות נמשכו עד שהעור נקלף מעל רגלינו.

אין לי מושג כמה זמן נמשכו העינויים. לבסוף שיתרו את רגלינו והמשיכו בחקירה. במאמץ אל-אנושי חזרתי שוב על ספר רי הישן. הפעם לא היכו אותנו יותר. רק אחד הקצינים הכריז שיש לנו יומיים למח"שבה. „חישבו היטב וזכרו כל מה שיש לכן להגיד. אחרי יומיים נקרא לכן שוב ל"חקירה, ואני מזוהר אתכן שאז היא תהיה חריפה באמת.“

48 שעות אלה היו התקופה האיומה ביותר בכל ימי חיי. כל שעה היתה ארוכה כמו הנצח. כל שעה מתתי מחדש מרוב פחד. שתינו לא אכלנו ולא עצמנו עין. אבל הם לא חזרו. לא אחרי יומיים ולא אחרי שבוע. החקירה לא התחדשה יותר עד יום השחרור.

כאשר אמרו לנו בשבת האחרונה שאנו עומדות להיות מוחזרות לישראל, לא האמנו. בשבילנו כל שינוי היה יכול להיות לרעה בלבד. לא האמנתי למראה עיני, כשראיתי את השוטרים הישראלים מעבר המחסום של הגבול.

זה הכל. עכשיו אינני רוצה אלא לשכוח את הכל. קודם לכן, אני רוצה להודות בשמי ובשם משפחתי לכל אלה שעזרו לי לחזור הביתה - ומעל לכל לגולדה מאיר. אני מוכרת רחוק להודות לכל אלה שקיבלו אותנו על הגבול בצורה כל כך חמה. אילו הייתי יודעת בכלא הסורי, שפגישה זו תהיה כל כך חמה ונירגשת, הייתי יכולה לשאת את כל אתם החודשים הארוכים בקלות.